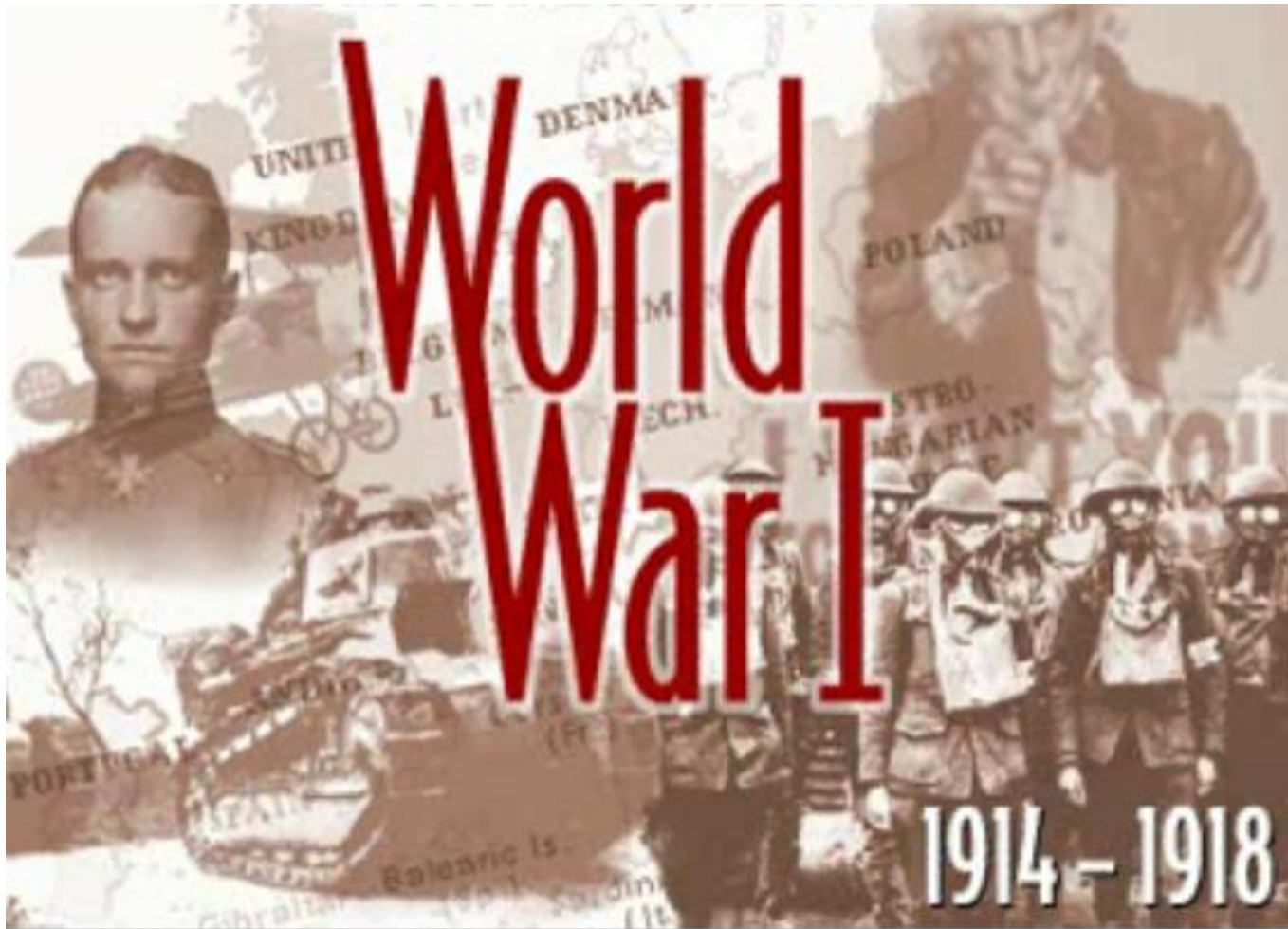

... η ζωή στα χαρακώματα

Επιμέλεια: Μαρία Παπαλεοντίου

Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος – ο πόλεμος των χαρακωμάτων

Αντίπαλες παρατάξεις

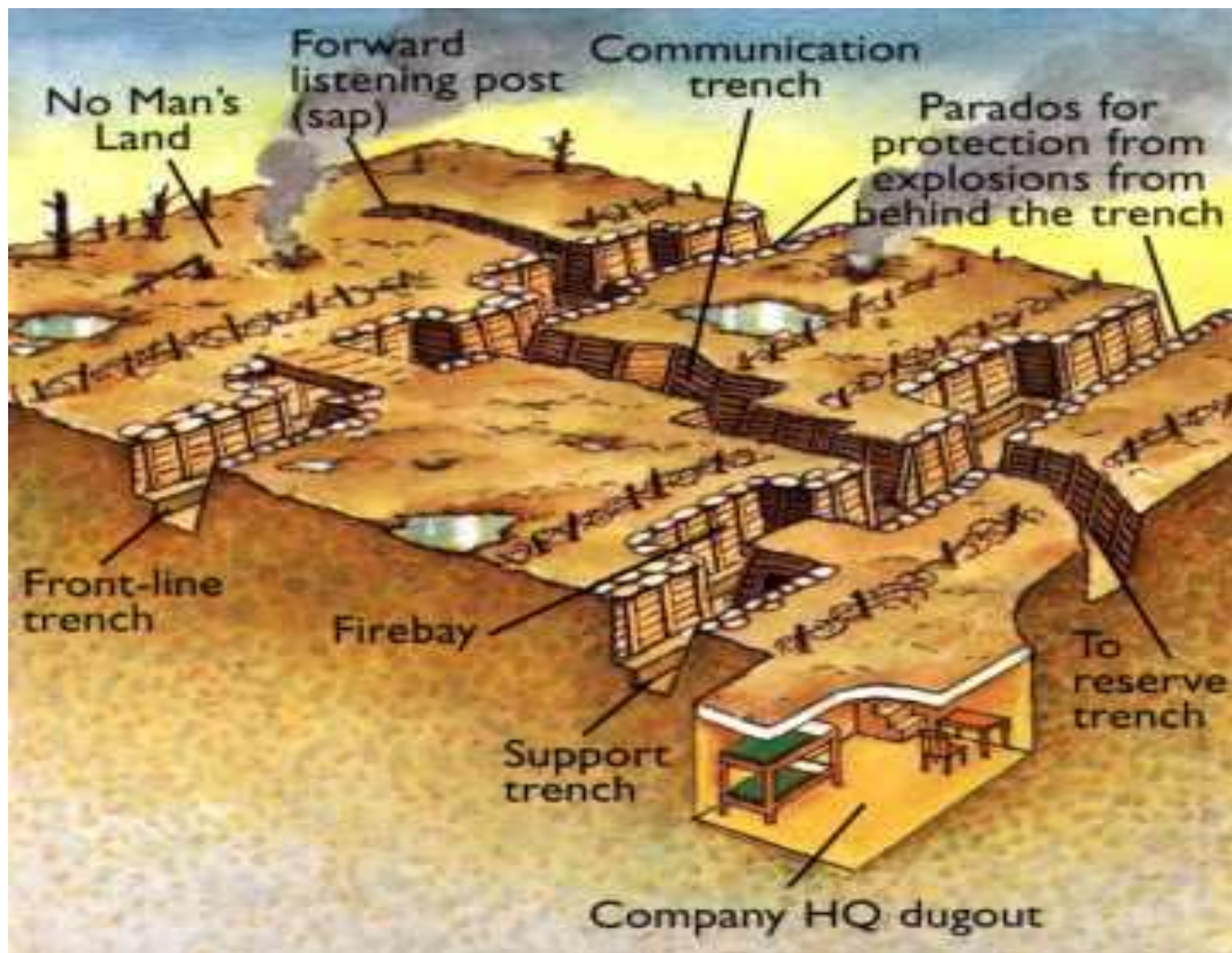

Η ζωή στα χαρακώματα...

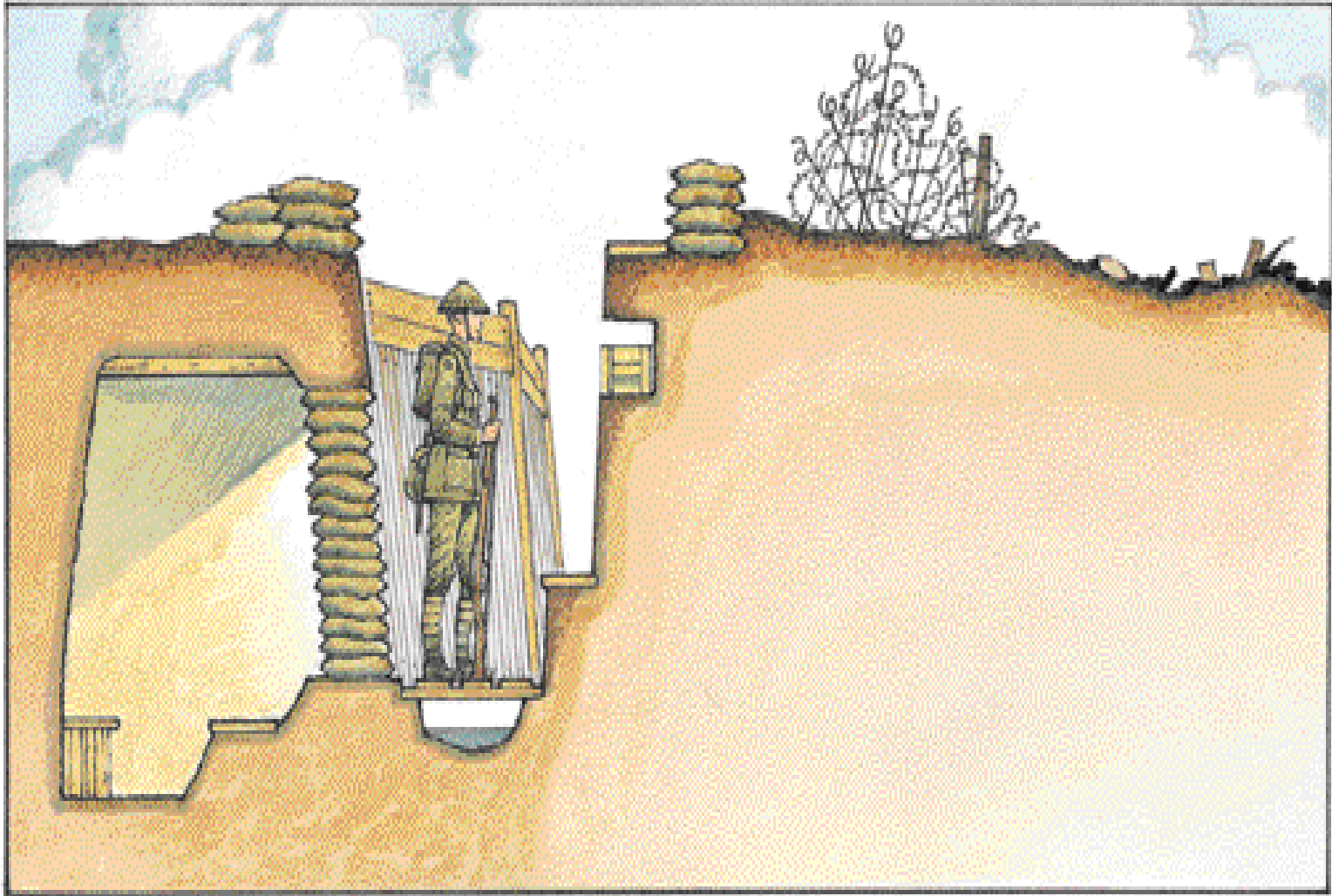

- Βίντεο από το <http://www.youtube.com>, *World War One Trench* (διάρκειας 4:43), <http://www.youtube.com/watch?v=2CRHSzTpR2c>

Το σύστημα των χαρακωμάτων

Σε ένα χάρακμα, στη σκοπιά...

- “Είμαι νέος, μόλις έκλεισα τα 20’ από τη ζωή δεν ξέρω παρά μόνο την απελπισία, το θάνατο, το φόβο”...

(Έριχ Μαρία Ρεμάρκ, *Ουδέν νεώτερον από το δυτικό μέτωπο*)

Αμερικανοί στρατιώτες στα χαρακώματα με αντιασφυξιγόνες μάσκες

- “Βλέπω πώς οι δυναμικότεροι εγκέφαλοι του κόσμου, εφευρίσκουν όπλα για να γίνονται όλα’ αυτά μ’ έναν τρόπο ακόμα πιο ραφινारισμένο και να διαρκούν όσο γίνεται περισσότερο...”

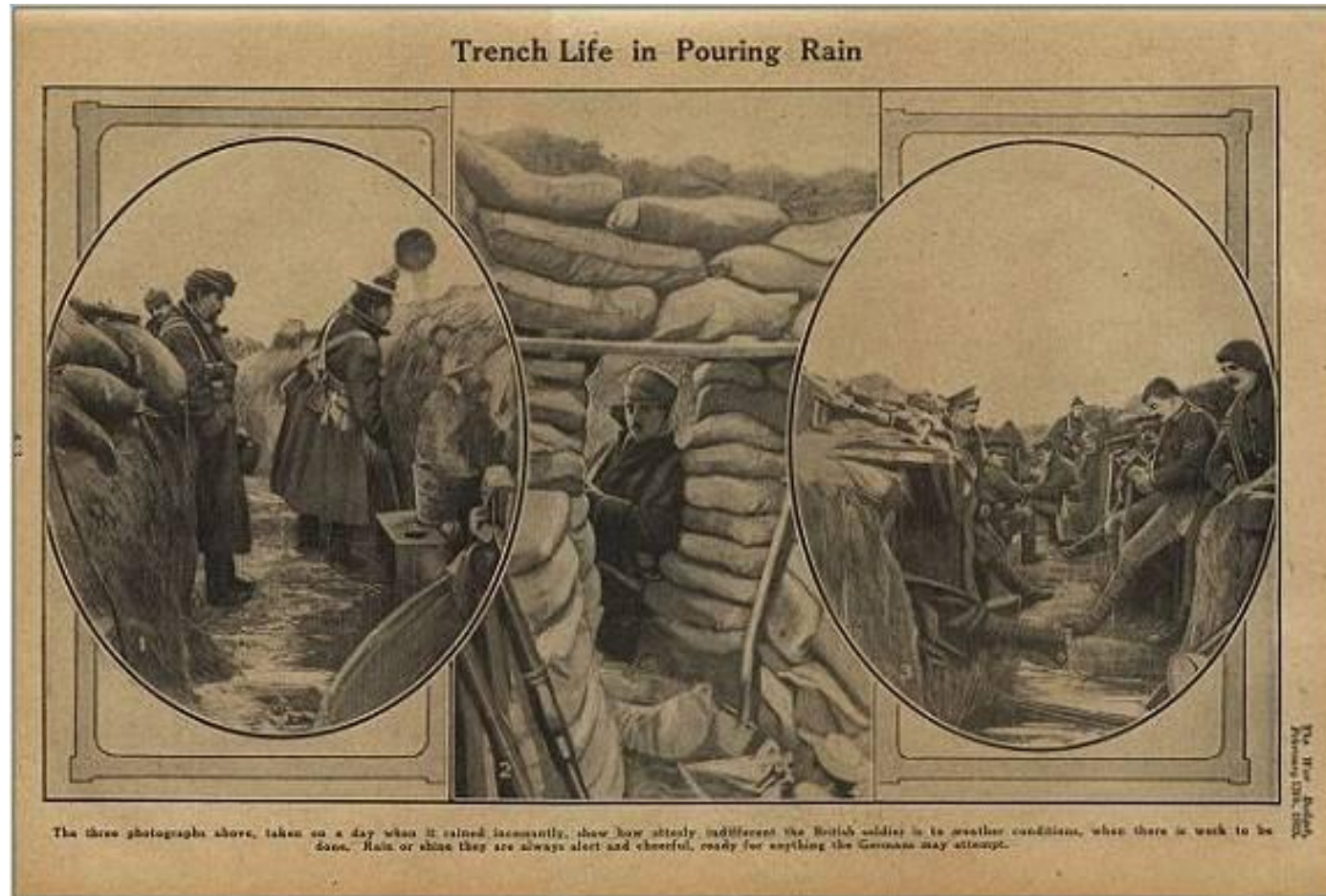
(Έριχ Μαρία Ρεμάρκ, *Ουδέν νεώτερον από το δυτικό μέτωπο*)

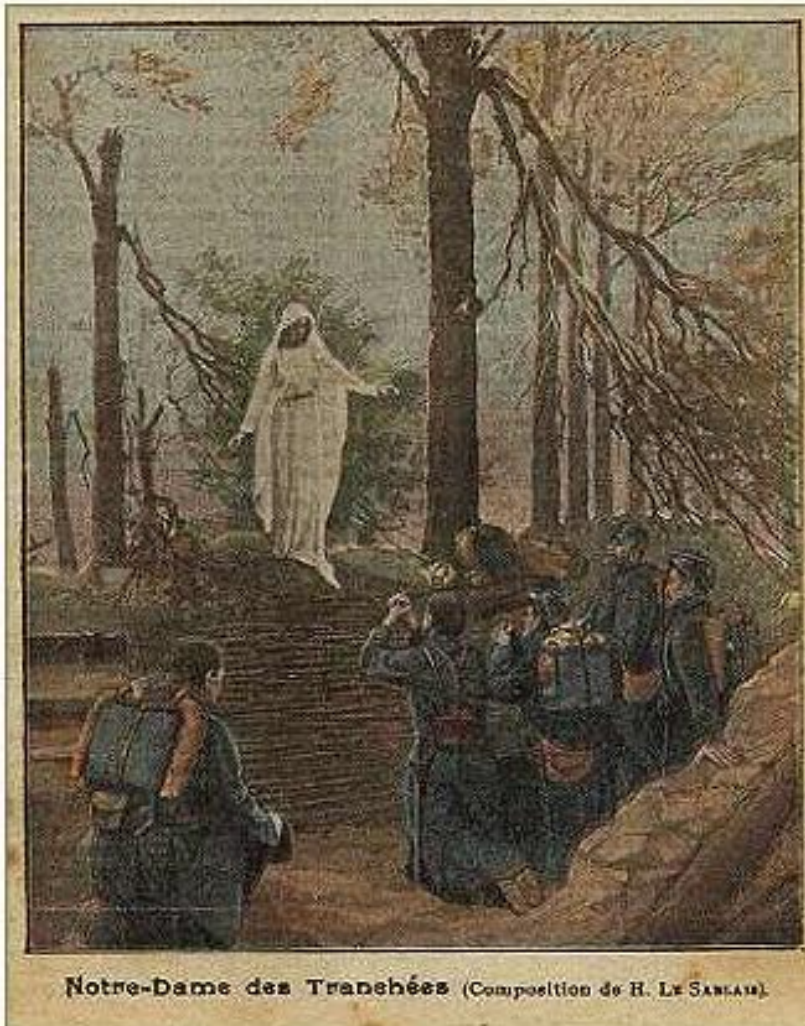
- “Μέσα σ’ αυτούς τους τάφους που τους ονόμαζαν χαρακώματα, με τα συστήματα των υπογείων διαβάσεων και διόδων, μας έλειπαν σχεδόν τα πάντα.”

(Φλοράν Φλες, *Ιδού*)

Χειμώνας... καταρρακτώδης βροχή στα χαρακώματα

- “Εμαθα γρήγορα [...] να κοιμάμαι με βρεγμένες αρβύλες, γιατί το να προσπαθήσεις να τις ξαναβάλεις, αφού τις είχες βγάλει, θα ήταν μάταιο, να κοιμάμαι τυλιγμένος σε μια μουσκεμένη χλαίνη” (Φλοράν Φλες, *Ιδού*)

Notre-Dame des Tranchées (Composition de H. Le Saux)

- Η Παναγία των Χαρακωμάτων

WWI poem:

The trenches

It's raining, I'm standing on
a piece of wood
I shoot around, fighting for
my life

Even though this war
cannot come to any good
Me and my comrades fight
through blood and strife

We fight through day and
night long

A man runs towards us
during the night

We all wake up at the sound
of the gong

Bracing ourselves for our
night time fight

<http://aeshumanitiesnat.blogspot.com>

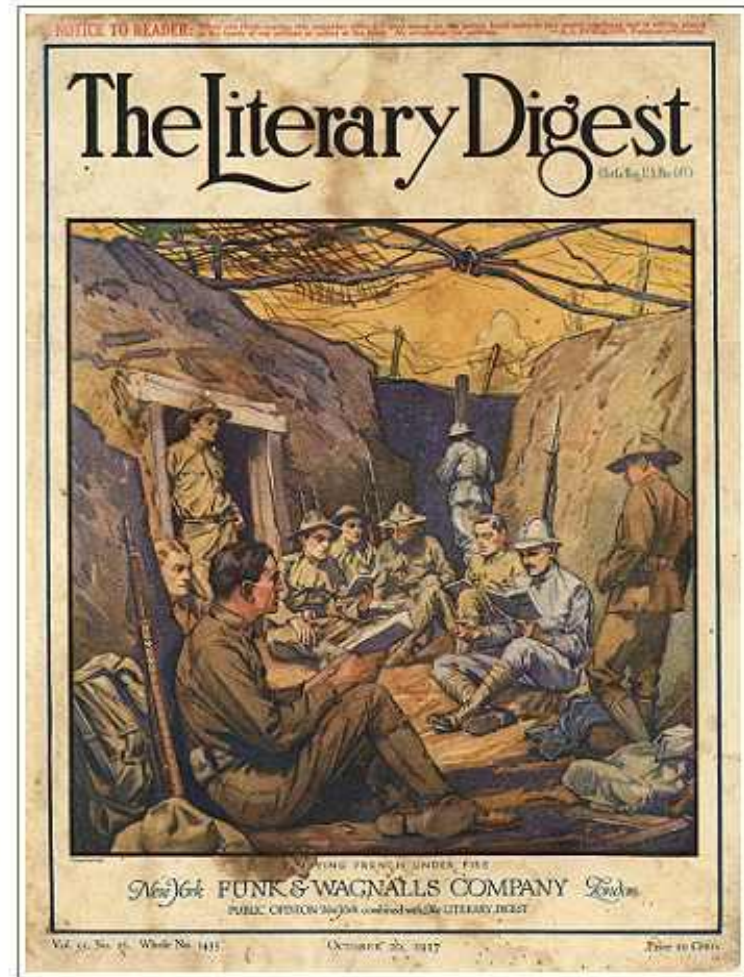
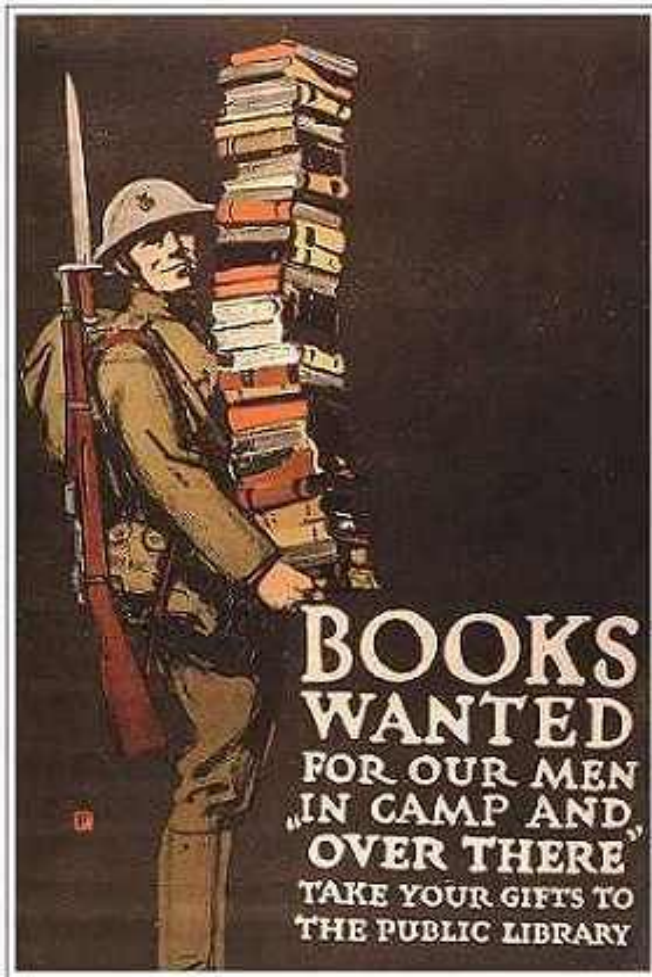
- “Έμαθα γρήγορα ... να κρεμάω το ψωμί σ’ ένα σύρμα στη μέση του ορύγματος για να μην το φτάνουν τα ποντίκια” (Φλοράνς Φλερ, *Ιδού*)

Visé à Paris N° 389. — Guerre 1914-1915. — **GOMMÉCOURT (P.-de-C.)**
Le déjeuner dans une tranchée de deuxième ligne. — *The mid-day meal in a second line trench*

- Πρόγευμα σ' ένα χαρακωμα της δεύτερης γραμμής...

□ Η παρηγοριά της λογοτεχνίας στα χαρακώματα...

- “Το πόδι απόψε το νιώθω πολύ καλύτερα. Μου 'ρχεται να σηκωθώ σιγά σιγά, να προχωρέσω μέσα στο σιωπηλό χαρακωμα.” (Στρ. Μυριβήλη, *Η ζωή εν τάφω*)

“Για μια στιγμή πάλι
μου περνά η ιδέα πως
ετούτη η μοναξιά είναι
αληθινή”...

- ...“Πως τάχα σηκώθηκαν
όλοι και φύγανε και μ’
αφήσαν μονάχον,
ολομόναχον εδώ πάνω.
Τότες μια κρυάδα περνά,
λεπίδι, την καρδιά μου.
Θα προτιμούσα να ξέρω
πως ζούνε γύρω μου
κρυμμένοι άνθρωποι, κι
ας ήτανε μόνο οχτροί.”
(Στρ. Μυριβήλη, *Η ζωή εν
τάφω*)

- “Προχώρεσα ως την άκρη του χαρακώματος του λόχου μας. Ως την έβγαση των συρματοπλεγμάτων. Εκεί είναι μια μυστική πόρτα που σφαλνά μ' ένα αδράχτι οπλισμένο με αγκαθωτά τέλια.”

(Στρ. Μυριβήλη, *Η ζωή εν τάφω*)

- ...“Επειδή το μέρος είναι ένα νταμάρι όλο πέτρα και δε σκάβεται, σήκωσαν ένα προκάλυμμα με γεώσακους. Έτσι λένε κάτι σακιά μεγάλα με χώμα που μ' αυτά οχυρώνουν τα πετρώδικα χαρακώματα.”
(Στρ. Μυριβήλη, *Η ζωή εν τάφω*)

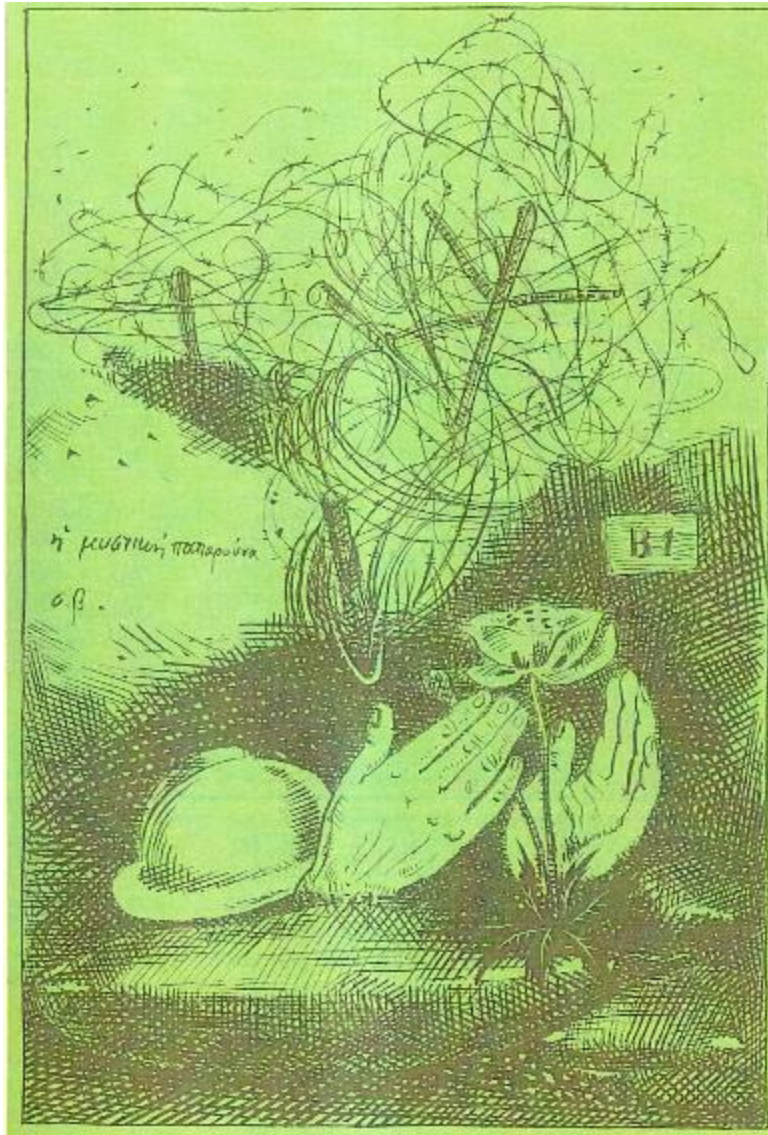
- “Ήταν ένα λουλούδι εκεί! Συλλογίσου. Ένα λουλούδι είχε φυτρώσει εκεί μέσα στους σαπρακιασμένους γέώσακους. [...]
- Είναι μια παπαρούνα. Μια τόση δα μεγάλη, καλοθρεμμένη παπαρούνα, ανοιγμένη σαν μικρή βελουδένια φούχτα. Αν μπορούσε να τη χαρεί κανένας μέσα στο φως του ήλιου, θα 'βλεπε πως ήταν άλικη, μ' ένα μαύρο σταυρό στην καρδιά, με μια τούφα μαβιές βλεφαρίδες στη μέση.”

(Στρ. Μυριβήλη, *Η ζωή εν τάφω*)

- “Το τσουνί του είναι ντούρο και χνουδάτο. Έχει κι έναν κόμπτο που δεν άνοιξε ακόμα. Κάθεται κλεισμένος σφιχτά μέσα στην πράσινη φασκιά του και περιμένει την ώρα του. Μα δεν θ’ αργήσει ν’ ανοίξει κι αυτός. Και θα ‘ναι δυο λουλούδια τότες! Δυο λουλούδια μέσα στο περιβόλι του Θανάτου.”

(Στρ. Μυριβήλη, *Η ζωή εν τάφω*)

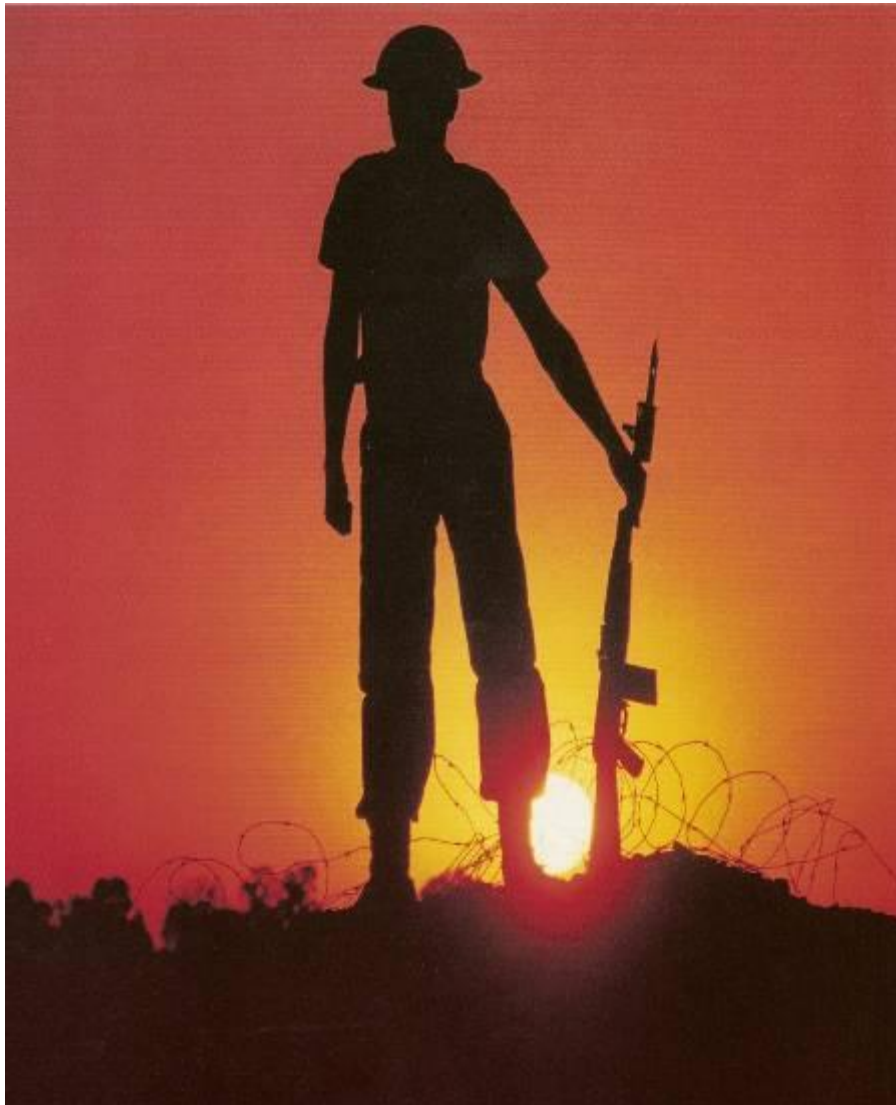

- “Με δυο δάχτυλα λαφριά, προσεχτικά, αγγίζω την παπαρούνα. Ξαφνικά με γεμίζει μια έγνοια, μια ζωηρή ανησυχία πως κάτι μπορεί να πάθει τούτο το λουλούδι, που μ’ αυτό μου αποκαλύφθηκε απόψε ο Θεός. [..]”
- Ναι. Το άγγισα λοιπόν πάλι! Τρεμουλιάζω από ευτυχία. Νιώθω τα τρυφερά πέταλα στις ρώγες των δαχτύλων. Είναι μια ανεπάντεχη χαρά της αφής.”

(Στρ. Μυριβήλη, *Η ζωή εν τάφω*)

**«Παράξενη που είν' η γη μας!
Να επιμένει μετά από τόσο χαλασμό
να βγάζει λουλούδια!»**

«Πέρα από το
συρματοπλεγμα
ροδίζει το χάραμα...»

Φαντάσου...
(“Imagine”, John Lennon)